

melioracijskem zakladu (96. priloga) opaža, da se bodo seveda vzlic temu večja uravnavalna dela, h katerim je prištevati našega močvirja osuševanje in katerih tako nujno potrebujejo razne dežele, ravno tako kakor prej urejevale po določbi § 1. postave z dne 30. junija 1884, drž. zak. št. 116, s posebnimi postavami in primerno pospeševale z državnimi sredstvi.

Nadalje je treba posebne postave, ker mi zahtevamo neobrestljivo, v 15—20 letih povračljivo posojilo v znesku 300.000 gld., za katero jamči dežela. Tako posojilo se ne more dovoliti iz melioracijskega zaklada, temveč le iz občnih državnih sredstev. Posojilo je pa za izvršitev načrta neizogibno potrebno. Od interesentov, ki pripadajo k najrevnejšemu prebivalstvu, pač ne bode zahtevali, da v dveh ali treh letih vkupe spravijo 300.000 gld. Da smo to določbo vzprejeli v deželno postavo, za to smo imeli dobro utemeljene vzroke. Za podobna podjetja in uravnavanje rek so se že dovoljevali znatni državni doneski; naj omenim le urejevanje Adiže, Narente in Izake.

Za elementarne škode so se tudi dovoljevale velike državne podpore, kakor na Koroškem in Tirolskem, kjer dežela ni dala niti tri milijone, država pa 7·8 milijonov goldinarjev državne podpore, potem pa še brezobrestno posojilo v znesku poldruzega milijona, povračljivo v petnajstih letih. Opravičeno smo se torej smeli nadejati, da bode vlada deželi Kranjski ravno tako naklonjena in jej bode dovolila za to podjetje največi znesek, ki je sploh po postavi dopuščen, in ki bi za nas imel pomen podpore pri elementarnih nezgodah. Že večkrat se je, gospoda moja, govorilo v tej zbornici o velikih povodnjih na našem močvirju in da je treba znatno podpirati tamošnje prebivalstvo. Če se nameravane vodne zgradbe napravijo, odstrani se za vse ozemlje nevarnost povodnji za vselej in omogočilo se bode, da se posuše vsa sedaj močvirna tla.

Na dveh tretjinah šotnih tal se bode šota porezala in le dva ali trije hektarji se bodo morali obdelovati kakor močvirje. Korist, ki jo bomo imeli od tega, je prej omenjeni inženjer Podhayski cenil na 2.880.000 gld. (Čujte! Čujte!), in je torej vsakako vredna žrtev, katere darujemo.

Pa ne samo prebivalci Ljubljanskega močvirja bodo imeli korist od osuševanja, temveč osuševanje je velike važnosti za odvajanje voda na Notranjskem. Že več let daje vlada preiskavati kotline in podzemeljske votline v Ložu, Cerknici in Planini in je že marsikaj storila, da tamošnje vode laglje in hitreje odpelje in tako odstrani povodnji. Notranjske vode so pa v tesni zvezi z Ljubljano, katera jih na Vrhniki zbira, potem pa odvaja čez močvirje in skozi Ljubljansko mesto proti Savi.

Nekateri veščaki sicer trdijo, da hitro odvajanje notranjskih voda nima nobenega vpliva na Ljubljano, zakaj stekajo se v podzemeljske recipiente, kateri jih zadržujejo. Skušnja je pa poslednja leta pokazala, da so povodnji na Ljubljanskem močvirju bolj pogoste in

hujše, odkar se je začelo odvajanje voda na Notranjskem. Misel onih veščakov, ki so trdili, da je ta prikazen v zvezi z notranjskimi vodami, katere misel je zaznamovana tudi v zapisniku, ki leži pred nami, torej ni neosnovana.

Da se odpomore tej nadlogi, ne kaže drugzega, nego da se hitro začne osuševanje močvirja, ali da se zamaše zopet odprte votline na Notranjskem in tako tamošnjemu prebivalstvu zopet navale vodne nezgode, katere so se jedva odstranile.

Gospoda moja! Ko se je hotelo prejšnje stoletje sušiti močvirje, uprli so se vitezi nemškega reda, ki so se bali, da izostanejo race in drage vodne ptice, katerih je bilo po močvirju velika množina, če se močvirje posuši, in se torej ne bodo mogli tako zabavati z lovom. Sedaj, ko se je treba resno lotiti tega vprašanja, nikar tudi mi stvari ne preprečimo iz malenkostnih vzrokov.

Gotovo je malenkosten nagib, če Leykamova papirnica v Vevčah nakrat ugovarja osuševanju močvirja; boji se, da bi se jej ne kratila vodna pravica. Omenjena enketa je izrecno izjavila, da že jez na Fužinah, ki je pol ure nad Vevčami, pri poglobljenju Ljubljanice več ne pride v poštev.

Še bolj malenkosten je pa ta vzrok, če se pomisli, da je prvotna vodna pravica le za mlin s štirimi tečaji, vodno pravico v sedanjem obsegu so si pa samovoljno prilastili, in tako prilaščenje ne sme škodovati javnim, koristim.

Ravno tako ničeva, pa tudi neosnovana je pretveza da bi posušenje Ljubljanskega močvirja škodovalo južni železnici, ki bi morala predelati svoje mostove na močvirju, kar bi stalo 1.600.000 gld., torej bi vse podjetje stalo 3 milijone goldinarjev.

(Dalje prihodnjič.)

Politični pregled.

Domače dežele.

Češko. — Iz Prage se poroča dne 4. t. m. „Obzoru“, da se je izjavil dr. Rieger, da bode cesar obiskal češko razstavo ter bival v Pragi štiri tedne. Drugi listi pa poročajo, da ostane cesar v Pragi le štirinajst dni ter da si bode v tem času ogledal razne tovarne po Praški okolici. Prišel bode tje baje dne 18. septembra meseca.

Ogrsko. — Govorica, da se bode razpustil ogrski državni zbor, se ne potrjuje. Skrajna levica dela ogrski vladi hudo preglavico. Pri posvetovanji o upravnih reformi je glavni namen skrajni levici, ki hoče na vsak način ta novi zakon pokopati, zavlačevanje. Do zdaj jej je to izvrstno po godi šlo, ako pomislimo, da je zbornica še vedno pri prvem členu zakonskega načrta, čeravno traja to posvetovanje uže več tednov. Neki časopis je izračunil, da bi trajalo posvetovanje o tem zakonu, ako

se bi še nadalje tako postopalo kakor doslej, najmanj deset let.

„Agrar Tagblatt“ je priobčil pred nekaj dnevi vest, da je Zagrebški vojaški korni poveljnik baron Berchtolsheim izrekel v Karlovcu zbranim častnikom 79. pešpolka grofa Jelačića po Najvišem ukazu popolno cesarsko priznanje za korektno njih postopanje nasproti napadom Ugronovim, posebno pa stotniku Uzelcu. Nemški listi trde, da je ta vest izmišljena, nikakor pa ne madjarski. V zbornici ogrski se je stavila celo interpelacija, v kateri se pozivlje ministerski predsednik, naj pove zbornici, koliko je resnice na tej vesti. Sicer je pa poslal zadnje dni sam baron Berchtolsheim „Agr. Tagbl.“ popriavek, v katerem izjavlja, da se zgoraj omenjeno poročilo ne ujema popolnoma z resnico.

Admiral Sterneck je dobil trimesečen dopust. Govori se, da bode umirovljen ter da mu bode za naslednika imenovan nadvojvoda Štefan.

Vnanje države.

Belgija. — Belgijska kraljica je zbolela prav nevarno, tako da so jo že prevideli.

Nemško. — Nemški cesar ne bode prišel na Dunaj po končanih vajah avstro-ogrske vojske, ki se bodo vršile od 2. do 7. septembra pri Schwarzenau-u in katerih se bode udeležil tudi on, temveč odpotoval bode od ondot naravnost v Monakovo.

Rusko. — Srbski kralj v Peterburgu. Srbski kralj Aleksander je došel v Peterburg dne 3. t. m. popoldne. Na kolodvoru ga je pričakoval ter pozdravil car z vsemi moškimi člani carske obitelji, ki bivajo v Peterburgu. Po ogledu častne kompanije se je predstavila kralju deputacija Srbov, bivajočih v Peterburgu. S kolodvora se je odpeljal s carom v Peterhof, kjer ga je pozdravila carica ter ženski člani carske obitelji.

Car je podelil srbskemu kralju ruski red sv. Andreja. Francosko brodovje je odplulo iz Kronstadta dne 4. t. m. ter krenilo v angleško luko Portsmouth, kjer bode tudi slovesno vzprejeto.

Srbski kralj Aleksander se odpelje v soboto zvečer iz Peterburga ter pripelje na Dunaj v ponedeljek večer.

Car in cesarica sta odpotovala na Firsko.

Narodno-gospodarstvo.

Trgovska in obrtniška zbornica.

IV. Gospod zbornični svetnik Fran Omersa poroča v imenu odseka, da je neka zadruga slikarjev kazal in napisov prosila pri visokem c. kr. trgovinskem ministerstvu za uvrstitve tega obrta med rokodelske obrte ter je v prošnji poudarjala posebno to, da je mogoče napraviti dobro in pravilno kazalo, le če se kdo 3 do 4 leta te stroke praktično uči. Ker so enakovrstni obrti pleskarjev, lakirarjev itd. všteti med rokodelske, za izvrševanje gori omenjenega obrta pa ni treba sposobnostnega izkazila, zato pleskarji, lakirarji itd. lahko izdelujejo kazala s pomočniki, ki so jih izučili slikarji kazal

in napisov, slikarji kazal in napisov pa ne smejo opravljati tudi pleskarskih in lakirarskih del itd.

C. kr. deželna vlada prosi, da se zbornica izreče o uvrstitvi obrta slikarjev kazal in napisov med rokodelske obrte, pri tej izjavi pa da se ozira na svojstva tega obrta in na razmere po večih mestih ter po deželi.

Pleskarji in lakirarji so na Kranjskem v mestu Ljubljani, potem v davčnih okrajih Krškem, Radeškem, Radovljiškem in Kamniškem, in sicer ima Ljubljana sedaj 6 pleskarskih in lakirarskih obrtov, slikarjev napisov in kazal kot samostojnih obrtnikov pa ni v deželi, ampak ta obrt je samo v zvezi z obrtom pleskarjev in lakirarjev. Razen tega se pa tudi pripeti, da slikajo in izdelujejo kazala osebe, ki se z nobenim obrtom ne pečajo. Gotovo se slikanje kazal in napisov bistveno razlikuje od pleskanja in lakiranja, če se oziramo na potrebni uk in na opravila pri obeh obrtih; četudi se nasprotno mora zopet trditi, da se mnogi tukajšnji obrtniki (pleskarji in lakirarji) v slikanju kazal in napisov odlikujejo, ali drugo je, če je primerno in v korist obema obrtoma, da se loči slikanje napisov in kazal od pleskarskega in lakirarskega obrta.

To je glede na razmere tega zborničnega okraja zanikati, ker bi se zbok premalo dela slikarji kazal in napisov kot samostalni obrtniki ne mogli vzdržati niti v Ljubljani, še manj pa na deželi, kjer je celo pleskar in lakirar le tu in tam kateri posamezen.

Ako bi se torej slikanje napisov in kazal uvrstilo med rokodelske obrte, lahko bi se primerilo baš zaradi tega, ker imajo redkokodaj slikarji kazal in napisov kaj dela, da bi se v škodo občinstva tako delo niti ne moglo izvršiti, ali pa le z večimi stroški nego sedaj, ker z ozirom na neznatni pomen tega obrta ni moči govoriti o kakovih dohodkih njegovih, in vsled tega bi ta obrt kot rokodelski obrt celo po večih mestih ne bil zastopan, ali pa le v zvezi z pleskarskim in lakirarskim obrtom. Zatorej meni odsek, da ob razmerah, ob kateršnih pleskarji in lakirarji slikajo kazala in napise, vsaj za Kranjsko ni želeti premembe v rečenem smislu. Iz teh razlogov predlaga odsek: Častita zbornica naj se v svojem poročilu za to izjavi, da z ozirom na tukajšnje razmere slikanja kazal in napisov ni uvrstiti med rokodelske obrte. — Predlog je bil vzprejet.

V. Gospod zbornični svetnik Anton Klein poroča, da je mestni magistrat vsled vloge črevljarske zadruge v Ljubljani prosil zbornico, da bi se izrekla o vprašanji, če so trgovci s pozamentirskim drobnim in norimberškim blagom opravičeni tržiti z moškimi, ženskimi in otročjimi črevlji.

Za odločitev o tem vprašanji je po mnenji odsekov merodajen kupčijske dvorne komisije dekret z dne 11. julija 1818. l. št. 7032, ki je bil z gubernijalno odredbo z dne 28. julija 1818. l. št. 8749 naznanjen c. kr. okrožnim uradom in se nahaja v ilirski provincijalni zbirki zakonov v V. dodatnem zvezku, v letniku 1818. l., na strani 440.